

**ARRETE DU GOUVERNEMENT DE
LA REGION DE BRUXELLES-
CAPITALE OUVRANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT
COMME SITE DU CIMETIERE DE
BRUXELLES A EVERE.**

Le Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à
la conservation du patrimoine immobilier,
notamment les articles 18 et 23;

Sur proposition du Ministre de la Région de
Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et
les Sites dans ses attributions;

Après en avoir délibéré,

A R R E T E :

Article 1. - Conformément aux dispositions
de l'article 18 §1er de l'ordonnance du 4
mars 1993 relative à la conservation du
patrimoine immobilier, nous décidons
d'entamer la procédure de classement
comme site, en raison de sa valeur
scientifique, social, historique, esthétique et
artistique, précisée dans la notice annexée
au présent arrêté, du Cimetière de
Bruxelles à Evere, connu au cadastre de
Evere, 2ème division, section B, parcelle
n° 184 G2.

La délimitation du site ci-dessus est reprise
sur le plan annexé au présent arrêté.

**BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE OPENING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS LANDSCHAP VAN DE
BEGRAAFPLAATS VAN BRUSSEL TE
EVERE.**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993
inzake het behoud van het onroerende
erfgoed, inzonderheid de artikels 18 en 23;

Op voorstel van de Minister van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met
Monumenten en Landschappen;

Na beraadslaging,

B E S L U I T :

Artikel 1. - Overeenkomstig de bepalingen
van artikel 18 §1 van de ordonnantie van 4
maart 1993 inzake het behoud van het
onroerende erfgoed, beslissen wij de
procedure aan te vangen tot bescherming
als landschap, omwille van haar
wetenschappelijke, sociale, historische,
esthetische en artistieke waarde, zoals
nader bepaald in de nota bijgevoegd aan het
besluit, van de Begraafplaats van Brussel te
Evere, bekend ten kadaster te Evere, 2de
afdeling, sectie B, perceel nr 184 G2.

De afbakening van hierboven vermeld van
het landschap wordt aangeduid op het plan
bijgevoegd aan dit besluit.

Article 2. - La zone de protection relative au site décrit ci-dessus comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan joint au présent arrêté.

Article 3.- Les conditions particulières de conservation sont les suivantes :

a) L'utilisation, l'entreposage ou la fabrication de substances nocives au développement et à la croissance des plantations, de la faune et de la flore ou nuisibles à la qualité des eaux sont prohibés.

b) La pose de panneaux publicitaires est interdite.

c) L'allumage de feux est interdit sous les arbres.

d) Toute installation quelconque, en ce compris les roulottes et caravanes (à l'exception des cabanes de chantiers ou lors de manifestations culturelles temporaires), est prohibée .

e) Le dépôt et le stockage de matériaux (à l'exception d'une aire de compostage), débris, détritus et déchets de toute nature sont prohibés.

f) La poursuite, la chasse ou la capture de toute espèce d'animal sauvage est interdit.

g) L'entretien normal des arbres (enlèvement des branches mortes ou cassées; soins aux plaies) est obligatoire.

h) L'utilisation des arbres à des fins de support publicitaire ou de ligne électrique est interdite.

Artikel 2. - De vrijwaringszone met betrekking tot het hierboven vermelde van het landschap betreft het geheel van de percelen en de wegenis, evenals gedeelten van de percelen en de wegenissen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan in bijlage van dit besluit.

Artikel 3.- De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende :

a) Het gebruik, de opslag of de aanmaak van stoffen die schadelijk kunnen zijn voor de ontwikkeling en de groei van de aanplantingen, de fauna en de flora of voor de kwaliteit van het water, zijn verboden.

b) Het plaatsen van reclameborden is verboden.

c) Het aansteken van vuur onder de bomen is verboden .

d) De plaatsing van eender welke installatie, waaronder woonwagens en caravans (met uitzondering van de plaatsing van werkhuisjes of het plaatsen van tijdelijke manifestatie-uitrustingen), is verboden.

e) De opslag en bewaring van materialen, het storten van huisafval, vuilnis en afval van eender welke aard, is verboden.

f) Het opjagen, jagen en vangen van alle soorten wilde dieren is verboden.

g) Het gewoon onderhoud van de boom (het verwijderen van dode of gebroken takken; het verzorgen van beschadigde plekken) is verplicht.

h) Het is verboden de boom te gebruiken om er reclameborden of elektriciteitslijnen aan op te hangen.

i) La démolition partielle ou totale d'une sépulture datant d'avant 1925 est interdite.

j) La peinture d'éléments non peints, l'enduisage d'éléments non enduits ainsi que le nettoyage autre qu'à l'aide d'eau pure à pression basse contrôlée sont interdits pour toutes les sépultures datant d'avant 1925.

k) Le déplacement d'une sépulture dans le site est autorisé. Le déplacement hors du site est interdit.

l) Les éléments constitutifs de la composition originelle du site tels que kiosques, pavillons, statues, vieux bancs et réverbères, pergolas, grilles doivent être maintenus en bon état. Toutes les mesures seront prises afin de les mettre en valeur.

i) De gedeeltelijke of gehele afbraak van de graven daterend van vóór 1925 is verboden.

j) Het beschilderen van niet beschilderde elementen, het bepleisteren van niet bepleisterde elementen evenals het reinigen op een andere wijze dan met zuiver water onder gecontroleerde lage druk is verboden voor alle graven daterend van vóór 1925.

k) De verplaatsing van een graf binnenin het landschap is toegestaan. De Verplaatsing buiten het landschap is verboden.

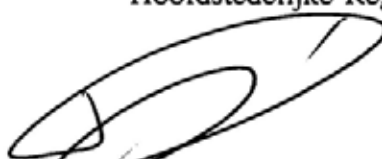
l) De bestanddelen van de oorspronkelijke ordening van het landschap zoals kiosken, paviljoenen, standbeelden, oude banken en straatlantaarns, traliewerk moeten in goede staat gehouden worden. Alle maatregelen hiervoor zullen genomen worden.

Bruxelles, le 22/12/94.

Brussel, 22/12/94.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Logement, de l'Environnement, de la Conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid.

Didier GOSUIN.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME SITE DU
CIMETIERE DE BRUXELLES A
EVERE.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE OPENING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS LANDSCHAP VAN DE
BEGRAAFPLAATS VAN BRUSSEL TE
EVERE.

**DESCRIPTION SOMMAIRE ET
JUSTIFICATION DE L'INTERET
SELON L'ARTICLE 2 § 1 DE
L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993**

**BEKNOPTE BESCHRIJVING EN
MOTIVERING VAN HET BELANG
VOLGENS ARTIKEL 2 § 1 VAN DE
ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993.**

Vu pour être annexé à l'arrêté du
22/12/94.

Gezien om bij het besluit van 22/12/94.
gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

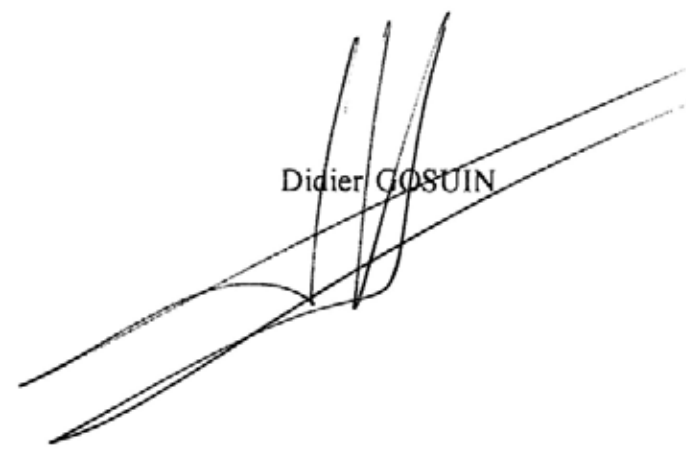
De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale, chargé du
Logement, de l'Environnement, de la
Conservation de la Nature et de la
Politique de l'Eau.

De Minister van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, belast met
Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en
Waterbeleid.

Didier GOSUIN

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Site

Dénomination : Cimetière de Bruxelles

Localisation : Situé entre les rues de l'Arbre Unique, des Champs de Zaventem et de l'avenue Bordet.

Commune : Evere

Superficie approximative : 38 ha

Références cadastrales :

Références cadastrales des zones de protection :

Date de création :

Auteur de projet :

Propriétaire :

Description sommaire :

Ensemble paysager extraordinaire combinant une harmonie architecturale d'allées et de plantations. Les avenues principales sont bordées d'arbres particuliers : Hêtres pourpres, Tilleuls à petites feuilles, Cerisiers du Japon, Frênes, Erables argentés, Hêtres communs, Erables globuleux, Robiniers "boule", Erables planes et Marronniers d'Inde.

Il s'agit d'un superbe parc présentant une alternance de pelouses, d'arbres isolés, de drèves et de massifs boisés. On y trouve un grand nombre d'arbres particulièrement remarquables dont de très beaux Erables argentés, Faux-cyprès de Lawson, Marronniers d'Inde, Marronniers rouges, Noisetiers de Byzance, Platanes, Robiniers, Saules pleureurs, Chênes, Sorbiers, Ifs, ... Certains arbres sont couverts de Gui.

On peut y observer de très nombreux oiseaux comme le Hibou Moyen-Duc, la Chouette effraie, l'Epervier, la Sittelle, le Pic vert, ...

L'entrée du cimetière est monumentale.

Le cimetière fut aménagé en 1877, en remplacement des trois anciens cimetières bruxellois (Saint-Josse-ten-Noode, Molenbeek et Saint-Gilles). Il fut conçu par l'architecte de la Ville Victor Jamaer et l'architecte paysager Louis Fuchs.

Aménagé en style anglais, ce cimetière se développa au cours des 19ème et 20ème siècles en un Campo Santo monumental selon le modèle du Père Lachaise parisien.

L'intérêt historique et esthétique doit donc également être souligné.

Un certain nombre de tombes des anciens cimetières bruxellois y furent transférées.

En opposition au cimetière catholique de Laeken, où le style néogothique est bien représenté, le cimetière d'Evere reçut une connotation plus libérale. Ceci se répercute sur l'architecture des monuments funéraires, qui est très variée et offre un panorama des divers styles architecturaux des 19ème et 20ème siècles.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt scientifique, social, historique, esthétique et artistique

Vu la rareté de zones ayant conservé de nombreux arbres remarquables dans une composition soignée et originale.

Ce cimetière offre à une faune toute particulière, un abri sûr et propice à son développement. La présence de rapaces nocturnes est exceptionnelle dans cette partie de la Région.

Il présente un aménagement soigné en harmonie avec sa fonction.

Par sa composition, cet ensemble paysager se présente et est utilisé comme véritable parc de grande qualité.

La présence de sépultures anciennes et plus particulièrement celles datant d'avant 1925 confère à ce site un caractère romantique exceptionnel.

Ce cimetière recèle une impressionnante collection de monuments funéraires de très grande qualité qui constitue un véritable inventaire de la production architecturale des 19ème et 20ème siècles.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Landschap

Naam : Begraafplaats van Brussel

Plaats : gelegen tussen de Unieke Boomstraat, Veldstraat, Zaventemstraat en Bordetlaan

Gemeente : Evere

Opp bij benadering : 38 ha

Beknorte beschrijving :

Uitzonderlijk landschappelijk geheel dat een architecturale harmonie van lanen en aanplantingen vormt. De hoofdlanen zijn met merkwaardige bomen afgelijnd : purperbeuken, winterlinden, Japanse sierkersen, essen, zilveresdoornen en Indische paardekastanjes.

Het betreft een fraai park dat een afwisseling biedt van grasperken, alleenstaande bomen, lanen en groepjes bomen. Er bevindt zich een groot aantal bijzonder opmerkelijke bomen waaronder zeer mooie zilveresdoornen, Californische cipressen, Indische paardekastanjes, rode paardekastanjes, Byzantijnse hazelaars, platanen, robinia's, treurwilgen, eiken, lijsterbessen, taxussen,...

Bepaalde bomen zijn met maretak begroeit.

Er kunnen verschillende vogels waargenomen worden zoals de ransuil, de kerkuil, de sperwer, de boomklever, de groene specht,...

De ingangsportiek van de begraafplaats is monumentaal.

De Begraafplaats werd in 1877 aangelegd ter vervanging van de drie voormalige Brusselse begraafplaatsen van Sint-Joost-ten-node, Molenbeek en Sint-Gillis.

Ze werd ontworpen door stadsarchitect Victor Jamaer en landschapsarchitect Louis Fuchs.

Aangelegd in Engelse landschapsstijl, groeide deze begraafplaats in de loop van de 19de en 20ste eeuw uit tot een monumentaal Campo Santo naar voorbeeld van het model van de Parijse Père Lachaise.

Het historisch en esthetisch belang dient dus eveneens onderstreept te worden.

Een aantal graven van voormalige Brusselse begraafplaatsen werden naar hier overgebracht.

In tegenstelling tot het "katholieke" kerkhof van Laken, waar vrij veel neogotiek aan bod komt, kreeg de Everse begraafplaats een meer vrijzinnige connotatie. Dit heeft zijn weerslag op de grafarchitectuur die hier zeer gevarieerd is en een panorama biedt van de diverse 19de en 20ste eeuwse architectuurstijlen.

Belang van het goed volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Wetenschappelijke, sociale, historische, esthetische en artistieke waarde

gelet op de zeldzaamheid van zones, welke talrijke opmerkelijke bomen, in een oorspronkelijke en verzorgde compositie hebben behouden;

deze begraafplaats biedt aan een heel bijzondere fauna, een zekere schuilplaats welke haar ontwikkeling bevordert. De aanwezigheid van nachtelijke roofvogels is uitzonderlijk in dit deel van het Gewest;

ze biedt een verzorgde aanleg in harmonie met haar functie;

door haar samenstelling, biedt dit landschappelijk geheel zich als een waar park van grote kwaliteit aan en word het als dusdanig ook gebruikt;

de aanwezigheid van oude graven, en meer bepaald deze van voor 1925, verleend aan dit geheel een buitengewoon romantisch character;

deze begraafplaats bezit een indrukwekkende collectie grafmonumenten van zeer hoge kwaliteit welke een waarlijk inventaris van de architecturale productie uit de 19 de en 20ste eeuwen vormt.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME SITE DU
CIMETIERE DE BRUXELLES A
EVERE.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE OPENING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS LANDSCHAP VAN DE
BEGRAAFPLAATS VAN BRUSSEL TE
EVERE.

**DELIMITATION DU SITE ET DE SA
ZONE DE PROTECTION**

**AFBAKENING VAN HET
LANDSCHAP EN ZIJN
VRIJWARINGSZONE**

Vu pour être annexé à l'arrêté du
22/12/94.

Gezien om bij het besluit van 22/12/94
gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

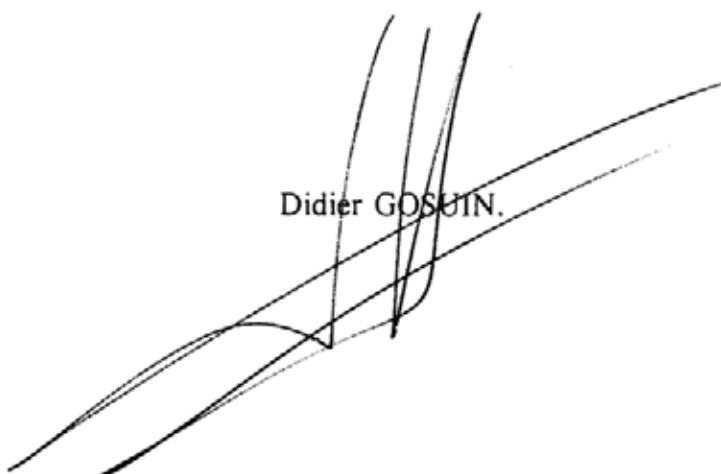
De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale, chargé du
Logement, de l'Environnement, de la
Conservation de la Nature et de la
Politique de l'Eau.

De Minister van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, belast met
Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en
Waterbeleid.

Didier GOSUIN.

